

TAULA

La mansió mes confortable, per Salvador Oliva	9
 I	
Foc I	19
La tarda dels objectes	20
Retrat	21
Diari	22
Mapes	23
Café de l'Havana	24
Fortuna	25
Enderroc	26
18.01.19 - 30.12.98	28
 II	
La senyora	31
Gepetto	32
Taj Mahal	33
Titelles	34
Els titelles	35
Carnaval	36
De drets i seduccions	37
De la carrera	38
Repte	41
Silenci	42
Claustre	44
Meditació	45
Cent metres llisos	46
 IV	
Calipso	49
Visitant	50
Retrobament de Lolita	51
Atracament	53
Transparència	54
Top model	55
Celobert	57
Consulta	58

Grafits	59
Nit	60
Suplència	61
Pluja	62
Foc II	63

EPÍLEG

1	67
2	69
Próxims versos	71
Notes i endreces	73

LA MANSIÓ MÉS CONFORTABLE

La poesia, actualment i pertot arreu, viu uns moments estranys. Segurament d'aquí a cent anys, quan ja s'hagi garbellat una mica l'enorme producció que jo diria que va començar als anys seixanta (a Anglaterra, per posar només un exemple interessant, la Penguin Books va editar una antologia de poesia contemporània de més de vint volums amb tres poetes per volum), d'aquí a cent anys, deia, serà més fàcil per als que visquin entendre exactament què està passant ara, per què el ventall d'opcions poètiques és tan ample i per què cada opció reclama ser la més genuïna o, si més no, l'única que té davant seu l'horitzó del futur, l'única a partir de la qual es pot continuar creant alguna cosa de valor. Mai no es pot afirmar sense risc d'error quin tipus de poesia és la del futur. Si ho sabéssim, ja la faríem ara. D'altra banda, com va dir Auden en un assaig sobre D. H. Lawrence, el Parnàs té moltes mansions; i avui més que mai, perquè em fa l'efecte que la varietat és la característica més patent dels nostres dies.

Dintre d'aquesta varietat, la poesia d'Enric Castellet es caracteritza, en primer lloc, per la possessió d'un ofici impecable. Quan un poeta sap fer versos, obté sense esforç aquella mateixa màgia que tots, de petits, vam començar a experimentar quan algun adult de casa, abans d'anar a dormir, començava dient: «Hi havia una vegada...» (Vegeu, de passada, el poema titulat «La senyora»). A partir d'aquesta frase, ja sabíem que aquella veu ens traslladaria a un món imaginari. I ens agradava bàsicament perquè anar-hi era divertit. El que potser no sabíem, en aquella època, és que aquests mons imaginaris tenen una altra màgia més poderosa, que és la d'ensenyar-nos veritats que no es poden ensenyar de cap més manera. Però ja tornaré més endavant a aquesta segona màgia. El que voldria remarcar ara es que els versos ben fets són, en poesia, la millor invitació a entrar al poema.

La segona característica de la poesia d'Enric Castellet és una llengua segura, tensa i, tanmateix, natural, viva. Sovint penso que la selecció dels mots que fa cada poeta és com un autoretrat, no d'ell com a persona real, sinó d'ell com a poeta. I el mateix podríem dir de les estructures sintàctiques que usa i de la manera com combina els sintagmes. No nego pas que en aquestes tècniques s'hi amagui miraculosament allò que és més intangible de la poesia i que justament li dóna el valor més alt, però la condició perquè aquest «intangible» s'hi pugui esmunyir és que l'ús que el poeta fa de la llengua li ho permeti. La poca atenció al llenguatge de l'erudició acadèmica actual sempre em deixa perplex, perquè sense atenció a l'ús del material de l'artista difícilment podem arribar a captar-ne el valor i, en canvi, fàcilment ens podem extraviar en les nostres racionalitzacions.

La tercera característica d'aquest llibre és que, en un context cultural en què l'obscuritat ens arriba disfressada de valor, se'ns presenta amb uns poemes molt entenedors. O dit d'una altra manera: se'ns presenta amb poemes adreçats als lectors i no a altres poetes. No es tracta d'ostentar filigranes verbals d'impacte ni de construir frases que provoquin cap mena d'excitació fisiològica. Al contrari: amb la parença d'un to familiar, d'una conversa amical a cau d'orella, la veu d'aquests

poemes ens brinda l'oportunitat d'anar repassant moments de cada dia i veure'ls amb una llum que els enriqueix, que ens fa adonar que tenien més valor del que nosaltres mai hauríem pensat. Amb el dolor com a protagonista (per exemple, «Consulta»), o amb elements associats a la felicitat («Visita» o «Silenci»), passant per moments aparentment banals («Repte»), Enric Castellet va teixint discursos que fascinen per la seva senzillesa i per la seva saviesa, o millor dit, per la capacitat que tenen de combinar totes dues coses.

I aquí és on entrem en aquella segona màgia que esmentava al començament. La vida, revisitada a través d'aquests poemes, sé ns tornarà a presentar tota nova, tenyida, per la màgia verbal, d'una nova llum, que a la vegada ens il·luminarà les regions més ombroses d'experiències quotidianes viscudes distretament —per tant, fosques i sense forma—. Aquest és el tipus de poesia que jo prefereixo i que habita la mansió més confortable del Parnàs.

SALVADOR OLIVA

FOC I

Cremen els dies.
Algú transcriu
en rebel·lia
la vida a corre-cuita.

DIARI

La casa acull un nou estiu. Com heura
de llum s'estén l'estiu des del jardí.
Els amples finestrals, els sostres alts,
les cambres espaioses i erudites
riques de les converses que crepuscles
dòcils de molts estius han confiat.
El dia, dròpol, desperta al capvespre.
És l'hora en què reprèn el vell costum.
D'un prestatge pren ell el seu diari,
l'obre, reviu els fulls escrits, s'atura
al blanc incert que els dies escriuran.
Escriu aquest estiu, un mos de temes
que li pertany —com ell pertany alhora
al temps inalterable de la casa—.
Ho fa amb l'entusiasme encara jove
que reconeix un gir irrepetible
en el fraseig diari de la llum.
Res no han pogut canviar els anys, llevat
d'aquest traç, ara inhàbil, de la lletra.
La llum del finestral minva. Fosqueja.
Escriu amb la llum del record recent.

TOP MODEL

Ara et descordaria la brusa, lentament,
contenint el desig de besar-te l'escot.
Descobriria el bust

—no et besaria els pits
ni el ventre llis, encara—
et besaria els llavis

per entendre't el cos, el seu gest, el seu bleix
—el bes és confident del que callen els llavis—.
Et besaria els pits

i et besaria el ventre,
les mans descordarien, connivents, la falda
i els dits s'esmunyirien
per sota de les calces.

La roba ja vençuda i els dits estremint-me
relliscarien per les teves llargues cames
jugant a desbridar-se, jugant a desbridar-nos.
Besant-te ascendiria per les anques,

besant-te

i escoltant el teu alè,
el qual em faltaria.

A les natges, besant-te,
besaria el silenci,
et lleparia el dors

en silenci, irat,
irat contra el silenci et feriria el dors
—prescrit el joc, mort el desig, et feriria—
et llevaria el dors

—la sang no rajaria—
per extirpar-te, nina, les piles que et dicten
el rostre maquinal, el respir indolent
d'un cos deshabitat.

CONSULTA

*Aviat en faig dinou. No be estat mai malalta.
Netejo per les cases. El meu marit es punxa.
L'absència de gestos glaça l'expressió.
Vinc pel dolor d'esquena, molt sovint em desvetlla.
Intenta temperar uns bessons de bolquers.
En llevar-me, són tots els ossos que gemeguen.
Explica una lumbàlgia antiga com la vida,
endèmica als més grisos suburbis de l'atzar.
L'adversitat és un dolor profund als ossos.*

El seu cos mostra estigmes d'un combat desigual;
no li ha brotat la joventut i ja caduca.
La seva malaltia és un destí maligne
disseminat per tots els temps. És terminal?
És malaltís l'esguard, el símptoma d'alerta.
Caldrà extirpar-ne segles, caldrà extirpar la Història,
que és un tumor d'éssers humans mutats
embogit en el créixer que el durà a la mort,
caldrà aturar metástasis que infiltren el present
replicant els suburbis on ella es necrosa.
No es poden garantir resultats. Capital
serà evitar que el mal s'estengui als seus bessons.

Peró qui l'examina i es torba no és heroi.
Recepta un comprimit.

I mira de dormir.

PLUJA

Plora el dia
perquè els núvols
l'empresonen.

FOC II

Crema la llenya.
El fum dibuixa a l'aire
en rebel·lia
la figura de l'arbre.